

НА КРАЈУ ПРОЈЕКТА "ПАРТНЕРСТВОМ КРОЗ ДЕЦЕНТРАЛИЗАЦИЈУ"

ПРЕЛИВАЈУ ИЗ ШУПЉЕГ У ПРАЗНО

Локалне самоуправе претеклих година закинуће за 50 милијарди динара, укидањем фирмарина приходи смањени за један милијард. Увећани приход од пореза на зараде већина искористила за нове пројекте, али у мањим општинама са високом стопом незапослености није било веће ваје. И једни и други се жале да су оштећени новим обавезама које им је наметнула држава

Наслов овог текста могао је бити и "Година коју су појели избори" јер још увек у двадесетак општина и градова траје беспоштедна борба да се задржи или освоји власт. Кључни аргумент долазећи је да локална власт треба да одсликава централну "због боље комуникације". Да ли то даје за право онима који тврде да треба претпоставити колико су подобре општине и градови до сада били фаворизовани из државне касе и колико је из ње издвојено за "уподобљавање" у једну изборне кампање? То, такође, отвара и питање да ли ће се наставити заостајање у развоју појединих регионова и каква је судбина неразвијених општина које ни до сада нису биле у интересној сфери ниједне власти? Министарка за регионални развој и локалну самоуправу Верица Калановић најавила је на недавном Самиту градова, општина и привредника да ће ускоро отворити две велике теме - прецизирање и проширење овлашћења локалних самоуправа и утврђивање степена развијености градова и општина. Она тврди да је садашња методологија утврђивања степена развијености превазиђена и да се мора променити пракса у којој се општине труде да "остану неразвијене" како би добиле помоћ од државе. У сваком случају стигли смо до тренутка када је неопходан дијалог и коначан договор између централне и локалне власти о политичкој и фискалној децентрализацији Србије јер сада постоји озбиљно несагласје у рачунарци који је из досадашњих "покушаја" изашао са већим губицима.

На мосту и ћуприји јојеђе ћар вају

Локалне самоуправе су у протеклим годинама закинуте за најмање 50 милијарди динара трансферним средставима и још увек нису закрпиле рупе у буџетима иако су изменом Закона о финансирању локалних самоуправа добиле 80 одсто од пореза на зараде. С друге стране, Фискални савет сматра да је држава била широке руке према локалним буџетима због чега је дефицит централног увећан за 20 милијарди динара. И ММФ сматра да општине и градови немају на шта да се жале јер је проценат трансферних средстава које добијају у нивоу просека европских земаља. И једни и други сматрају да за "тај новац" локалне самоуправе треба да преузму од државе више обавеза, смјеће администрацију и, свакако, плате. Истражујући стање у локалним буџетима, новинари окупљени око

пројекта "Партнерством кроз децентрализацију" добрим делом негирају овакве тврђење јер њихова рачунарница показује да је "ћар однео вају" и да је "добијено на мосту изгубљено на ћуприји". У зависности од развијености, будети градова и општина су у овој години, захваљујући повећању припадајућег процента пореза на зараде, већи од 120 до 700 милиона динара. Већина је бар део тих пари уложила у развој инфраструктуре или за учешће у пројектима које су финансирали држава или претпријумни фондови ЕУ. Лозница је одвојила и сто милиона за оснивање Фонда за развој који ће помогнути предузетнике и пољопривреднике. Међутим, у Пријепољу, Оџацима, Великој Плани, Новом Кнезевцу и још неким мањим општинама где је велика стопа незапослености, као и миграција становни-

Иза ње су осијали незбринући радници

штва истичу да и даље у највећој мери зависе од републичког буџета. Притом, представници свих локалних самоуправа сучовавају се са проблемом како да надоместе изгубљене пет милијарди динара колико су у збирку закинуте укидањем или смањењем фирмарина и других локалних такса које су чиниле од лет до седам одсто њихових буџета. У општинама на југу Србије, то је изазвало огорчење. Како истичу, фирмарине ни до сада нису представљају велико оптерећење предузетницима, али ће неразвијене општине осетити велике последице укидањем сигурних извршних прихода. Сурдулица ће изгубити 540 милиона или трећину буџета, а Врање најмање 130 милиона или седам одсто овогодишњег буџета. Врањац предлажу да се локалним самоуправама у потпуности препусти наплата и контрола пореза на имовину, наслеђе и поклоне, како је то и

ликој Плани, опет, никако да добију согласност Министарства здравља за педијатра у Милошевцу који је неопходан деси са посебним потребама и без родитељског стања, а нема ко ни да чује да им је много скупо да због "нитроглицерина" који је на "Д" листи путују 40 километара до овлашћење апотеке за три општине. Иначе, и апотекарске установе су у надлежности локалне самоуправе, али каква вајда за грађане који пуне буџете одакле се издавају средства за њихово финансирање. И регионални путеви су у власништву државе, али терет одржавања је пао на општине и градове који једва да се носе и са ударним рупама на локалним, па је после негодовања широм Србије, власт одлучила да за наредну годину за ту намену ипак извођи 4,5 милијарди динара. Локалне самоуправе годинама упозоравају, да између њих и државе нису решена својинска пи-

Прошло је неколико окружних сабора у Краљеву, организованих "Локалним пресом", означио крај пројекта "Партнерством кроз децентрализацију". Новинари и уредници из 15 редакција у Србији оценили су да је децентрализација у Србији и даље у зачетку, и да ће се у којој мери бити утицај на општине и градове.

предвиђено законом, а не да им држава враћа на кашичицу.

Недогодност ћара вреди

Преношење неких државних надлежности на локални ниво, бар до сада, показало се да иде углавном по принципу пребацања трошкова, али без права суштинског одлучивања. Материјални трошкови образовања су обавеза локалних власти, па и заостали државни дугови, за, на пример, јубиларне награде радника у просвети, што је, примера ради, Ужице коштало скоро 20 милиона. Или други пример - Лозница која примерно брине о свим школама са своје територије већ годинама безуспешно покушава да од ресорног министарства издејствује одобрење за отварање средње музичке школе иако су сви аргументи на њеној страни. У Ве-

тања да се имовина пропалих предузетица и општина не усагласи какав систем жељи. Ако је то децентрализација, онда коначно треба да утврди стратегију њеног развоја и да се одрекне политичких манира с краја 19. века када су полицијски писари преносили кметовима за кога село да гласа. Да су грађани одлучивали ко ће предводити њихове општине и градове по већинском систему, многи од садашњих чланица, одборника и "већника", сасвим сигурно, не би сакупили ни потписе за кандидатуре, а камоли добили прилику да одлучују у њихово име. Колико је у Србији све исполнитивано до апсурда сведочи и Минићево, "бојкотована" месна јаједница са 19 села у Књажевцу зато што не "одсликава" локалну власт. Све док партијска книжица буде и заљећина и уточиште и суд и казна, мале су шансе да Србија добије локалне лидере каде да се супротставе корупцији, сопственој бирократији и незнану. И, охолости, могли бисмо рећи, јер почела је сезона усвајања локалних буџета за наредну годину, без јавне расправе, паравно. Тако грађани остају ускраћени с правом да кажу где желе да потрошите своје паре, а власти можда за неку добру идеју како да увећају приходе.

Очигледно, ако буду желели, имајући о чему да разговарају представници централне и локалне власти.

Зорица Вишињић

National Endowment
for Democracy

Supporting freedom around the world

Ко би требало да бира градоначелник и председник општине - грађани или партије на власти?

Đuro Gaćin - radnik

- Најпоштеније је да грађани непосредно бирају градоначелника. Једино ће тако људи доћи до изражавања. Грађани ће на тај начин изабрати некога ко ће заступати људе који им је близак.

Milan Knežević - radnik

- Грађани треба непосредно да бирају градоначелника јер би у том случају и он имао већу одговорност према онима који су га бирали. То је поштено.

Boris Komadara - trgovac

- Само непосредно одлучивање може да искаже праву вољу грађана. У скупштини се углавном праве разне комбинације и то није добро за грађане.

Miroslav Tadić - radnik

- Треба чути мишљење грађана, а то је једино могуће ако они непосредно бирају градоначелника.

Tomislav Vučković - председник општине

- Да грађани бирају, наравно. Политичари имају своје партијске колеге па се договорају између себе кога да одaberu а ми грађани не треба да бирајмо по партијској линији већ да гледамо какав је човек.

Dragan Petrović - председник општине

- Нормално да сам за то да грађани бирају градоначелника или председника општине, партији нека одaberu свог кандидата и ми ћemo сами одлучити кога да изaberemо, некога ко ће радити за наше добро.

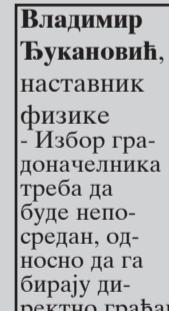
Miljan Čuknić - дипл. електро инжењер

- Непосредни избор је много бољи јер се тада одлучује о човеку, а не бира се по партијској линији. Важно је шта неко може да уради за грађане и они и треба да бирају свог представника.

Đorđe Vučković - radnik

- Нормално да сам за то да грађани бирају градоначелника или председника општине, партији нека одaberu свог кандидата и ми ћemo сами одлучити кога да изaberemо, некога ко ће радити за наше добро.

Владимир Чуковић, наставник физике

- Избор градоначелника треба да буде непосредан, односно да га бирају директно грађани, а не одборници локалних скупштина. Тако ће грађани сами проценити који кандидат треба да добије људе који им је близак.

Небојша Лазић, професор

- Нисам политички определjen и не пратим много политичка забивања, али ми се чини да је боље да грађани директно бирају председника општине или градоначелника, него да пропуштају странка.